

CZU:811.135.1'373

[https://doi.org/10.52505/1857-4300.2023.1\(319\).02](https://doi.org/10.52505/1857-4300.2023.1(319).02)

ACHIZIȚII LEXICALE¹ „ULTRARECENTE” PENTRU VOCABULARUL LIMBII ROMÂNE

Ana VULPE

Doctor în filologie, conferențiar universitar

E-mail: vanet18@yandex.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9437-4326>

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM (Chișinău)

Maria ONOFRAS

Doctor în filologie, conferențiar cercetător

E-mail: mariaonofras@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0552-2214>

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM (Chișinău)

"Ultra-recent" Lexical Acquisitions for the Romanian Language Vocabulary

Abstract

When a word or a new meaning is used, in addition to utility, originality in expression, the exact knowledge of its form and content must also be taken into account. However, their adoption in the common language requires caution, discernment. In the present material we bring to your attention another series of ultra-recent lexical acquisitions, both borrowed and created on our own territory, identified following a careful analysis of the mass media language, inventoried, specified from a semantic point of view and presented in lexicographic articles. We remark that, for now, this is a fixation, a primary semantization of them.

Keywords: vocabulary, recent words and meanings, loanword, internal creations, semantics, definition.

Rezumat

Când se face uz de un cuvânt sau un sens nou, pe lângă utilitate, originalitate în exprimare, trebuie avută în vedere și cunoașterea exactă a formei și a conținutului acestuia. Or, preluarea lor în limbajul comun impune prudență, discernământ. În materialul de față propunem atenției încă o serie de achiziții lexicale ultrarecente, atât împrumutate, cât și

¹ Vezi, despre *Achiziții lexicale*, revista *Limbă, Literatură, Folclor*, 2021, nr. 1, p. 7-19; 2022, nr. 1, p. 5-12.

create pe teren propriu, identificate în urma unei analize atente a limbajului mass-mediei, inventariate, precizate din punct de vedere semantic și prezentate în articole lexicografice. Remarcăm că e vorba, deocamdată, de o fixare, de o semantizare primară a acestora.

Cuvinte-cheie: vocabular, cuvinte și sensuri recente, împrumut, creații interne, semantică, definiție.

Dintre multiplele aspecte care pot constitui obiectul unei cercetări în legătură cu vocabularul, în ultimii ani ne-a suscitat atenția cuvintele și sensurile intrate de curând în limbă, neînregistrate, deocamdată, în sursele lexicografice. Remarcăm că, în urma unei analize atente a limbajului mass-mediei (inclusiv online, care exercită o influență puternică asupra vorbitorilor, mai ales, cu o cultură lingvistică medie), am încercat o radiografiere a dinamicii impresionante a sistemului lexical actual. În acest sens, am inventariat o serie de așa-numite achiziții lexicale ultrarecente, care, pe măsură ce au fost descrise conform rigorilor lexicografice (semantizate, definite corespunzător, înzestrate cu material ilustrativ etc.), au fost făcute cunoscute publicului, fiind editate în numere de revistă (a se vedea revista *Limbă, Literatură, Folclor*, nr. 1, 2021; nr. 1, 2022). În așa fel, până în prezent, au fost puse la îndemâna cititorului interesat de vocabularul ultrarecent al limbii române circa 60 de cuvinte și sensuri „de ultimă oră” împrumutate sau create pe teren propriu prin mijloace lexicale, semantice sau sintactice.

În cele ce urmează, propunem atenției încă vreo 50 de astfel de elemente lexicale, la fel fără a avea pretenția că materialul lexicografic prezentat comportă deja un caracter absolut normativ. Care va fi soarta lor, timpul o va decide: fie că vor fi acceptate, utilizate frecvent de vorbitori, adoptate, înregistrate în dicționarele normative, fie că vor fi considerate drept cuvinte „pasagere”.

* * *

A se antepronunță, mă antepronunț, vb. intrans. pronom. [După **ante-** + **a se pronunță**.] A se pronunța înainte de desfășurarea unui eveniment. *Un politician sau un funcționar nu se poate antepronunța referitor la proiect, dacă anunță că va vota într-un anumit fel.* (<https://www.juridice.ro/599204/pe-intelesul-tuturor-impartialitatea-si-antepronuntarea.html>)

apelánt, apelántă, apelánți, apelánte, s. m., adj. [Din **apelant**; după fr. **appellant**.] *telec.* (Persoană) care face un apel telefonic. *Apelant necunoscut. Al zecelea apelant va primi un bilet la concert.* (<https://ro.translate100.com/romana-rusa/translate/apelant>); *Abonatul apelant trebuie să aibă această posibilitate pentru fiecare linie.* (<https://context.reverso.net/translation/romanian-english/apelant>)

backpack, backpackuri, s. n. [Pr.: békpek; < engl. **backpack**.] Sac cu bretele, care se poartă în spate. *Sin.: raniță; rucsac. Îți recomandăm gama de accesorii PUF din blăniță colorată pentru gențile office, gențile casual sau backpackuri.* (<https://luna-style.ro/accesoriu-geanta-puf>)

bahílă, bahíle, s. f. [< rus. **bahilî**.] *mai ales la pl.* Un fel de șosete de protecție, din polietilenă, care se încălță peste încălțăminte la intrarea într-un

spațiu steril; botoșei de protecție. *O bandă elastică dintr-o bucată fixează în mod sigur **bahilele** pe încălțăminte, fără a strânge picioarele sau încălțăminte.* (<https://soling.md/ro/haine/de-unic-folosin/bahili.html>)

bancassurance, *s. n.* [Pr.: **béncășiurâns**; < engl. **bancassurance**.] Acord între o bancă și o companie de asigurări care permite acestuia să-și vândă produse și servicii către baza de clienți ai băncii. ***Bancassurance** îți oferă toate tipurile de asigurări într-un singur loc, fără a pierde timp pentru deplasări la companiile de asigurare, semnarea actelor etc.* (<https://eximbank.md/ro/bancassurance-pc>)

banking, *s. n.* [Pr.: **bénking**; < engl. **banking**.] Activitate, operații ale băncilor și banchirilor. **Internet banking** (sau **online banking**, **e-banking**) Sistem electronic care permite deținătorului de cont bancar să efectueze operațiuni bancare fără să se deplaseze la bancă, într-un mod rapid, utilizând orice dispozitiv conectat la internet. *Serviciul **internet banking** îți oferă acces gratuit, în timp real și în condiții de securitate maximă la un spectru larg de servicii bancare. Ai nevoie de un calculator, laptop sau tabletă cu acces la Internet.* (<https://www.maib.md/ro/persoane-fizice/maib-digital/internet-banking>)

booster, *s. m., adj.* [Pr.: **bústâr**; < engl. **booster**.] (Vaccin) care se administrează în trei doze cu anumite intervale. *Doza de **booster** crește semnificativ nivelul de protecție împotriva tuturor variantelor SARS CoV 2, inclusiv împotriva variantei Omicron.* (<https://vaccinare-covid.govro/daza-de-rappel-booster/>); *Termenul pentru administrarea dozei **booster** de vaccin anti-COVID va fi redus de la 6 la 4 luni.* (<https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/sanatate/termenul-pentru-doza-booster-a-vaccinului-anti-covid-redus-de-la-6-la-4-luni-in-romania-decizia-intra-in-vigoare-de-luni-1801605>)

bótox, *s. n.* [Den. com.] Toxină botulinică, substanță derivată a unei bacterii folosită ca tratament cosmetic contra ridurilor, pentru blocarea temporară a transmiterii impulsurilor nervoase de la nervii faciali spre mușchii din zona în care a fost injectată. *Injectat corect **botoxul** oferă un aspect natural, întinerit.* (<https://www.reginamaria.ro/utile/dictionar-de-afectiuni/toxina-botulinica>)

browser, **browsere** *s.* [Pr.: **bráuzăr**; < engl. **browser**.] **1. Browsere**, *s. n.* Program de calculator folosit pentru a accesa, a afișa site-uri sau informații într-o rețea. *Pentru că **browserul** este poarta de acces la internet, viteza, securitatea, confidențialitatea și utilitatea sunt esențiale.* (<https://www.mozilla.org/ro/firefox/browsers/compare/>); **2. browseri**, *s. m.* Persoană care navighează prin intermediul acestui program de calculator. ***Browserii** uneori plasează informații false.*

capoeira, *s. f.* [Pr.: **capuéira**; < port. **capoeira**.] Sistem de exerciții fizice brazilian, inspirat de mișcările de luptă și de tradiția africană, împletind elemente de arte marțiale, muzică și dans. ***Capoeira** este o artă marțială braziliană, respectiv un dans de luptă ale cărei origini provin din regiunea africană NiGolo, unde este cunoscut sub numele de dansul zebrei.* (<https://ro.wikipedia.org/wiki/Capoeira>)

casual, *adj. invar.* [Pr.: **kéjuel**; < engl. **casual**.] și *adverbial* (despre o ținută vestimentară) Care este lejer, comod, nepretențios, utilizat în viața de zi cu zi.

O ținută **casual** înseamnă, în principiu, o ținută lejeră, haine care pot fi purtate la o ieșire cu prietenii, la cumpărături, la film cu gașca sau în vacanță. (<https://www.unica.ro/homepage-slider/ce-inseamna-tinuta-casual-si-cu-ce-o-asortezi-134692>); Citește întreaga știre: Ce înseamnă ținuta casual și cu ce o asortezi. (<https://context.reverso.net/traducere/engleza-romana/casual#%C8%9Binut%C4%83serviciu>); Se pare că sunt îmbrăcați **casual**, dar tinerii petrec mult timp pentru modul în care arată. (<https://sfatui.ro/moda-i-stil/hipsterii-cine-sunt-istoricul-subculturii-de.html>)

a cipiză, cipizéz, vb. tranz. [**< cip + suf. -iza.**] A înzestra cu cip. *Episcopul de Bălți și Fălești Marchel a declarat că virusul a fost creat pentru a cipiza oamenii.* (<https://www.facebook.com/protvchisinau/videos/episcopul-de-balti-si-falesti-marchel-care-a-declarat-ca-virusul-a-fost-creat-pe/2687295014840177/>)

cipizare, cipizări, s. f. [După **a cipiza.**] Acțiunea de a cipiza și rezultatul ei. *Așa-numita cipingare a oamenilor este un fals total, susține prorectorul Universității Tehnice din Moldova.* (<https://www.facebook.com/tv8moldova/posts/973179709820723/>)

cool, adj. invar. [Pr.: **kul**; < engl. **cool**.] și adverbial Care este îndrăzneț, grozav. *Chiar dacă nimeni nu se uită în dicționar ca să vadă ce statut are, incontestabil COOL există! Că altfel nu ar fi COOL să mănânci bio, să te îmbraci cu haine second hand, pardon, vintage sau să faci călătorii interesante.* (<https://www.romania-actualitati.ro/emisiuni/la-minut/cool-id80117.html>)

contracronométru, adj. invar. [După fr. **contre la montre.**] și adverbial (despre acțiuni, lupte, intervenții etc.) Care se efectuează fără pauză (pentru salvarea unei ființe aflate în mare pericol, în situație extremală). *Luptă contracronometru pentru salvarea unui băiat de 15 ani.* (<https://vesteaiasului.ro/2023/01/17/lupta-contracronometru-pentru-salvarea-unui-baiat-de-15-ani/>); *55 de pompieri au plecat în misiune în Turcia. Maia Sandu: Curaj tuturor celor care luptă contracronometru să salveze oameni.* (https://unimedia.info/index.php/ro/news/22b5ca124de2f897/55-de-pompieri-au-plecat-in-isiune-in-turcia-maia-sandu-curaj-tuturor-celor-care-lupta-contracronometru-sa-salveze-oameni.html?utm_source=Site%20Widgets&utm_medium=Last%20News%20Widget&utm_campaign=Last%20News%20Widget)

crossover, adj., s. [Pr.: **krósăuvăr**; < engl. **crossover**.] **1. adj. invar.** 1) **cablu crossover** cablu folosit pentru a conecta două dispozitive de același fel (calculator-calculator, switch-switch etc.); cablu inversor. *Iată și dispunerea culorilor în cazul cablului crossover, pentru cele două standarde de cablare.* (<https://www.scientia.ro/tehnologie/34-cum-functioneaza-calculatorul/147-conectarea-in-retea-prin-cablu-utp.html>); 2) (despre artiști, creații muzicale) Care a apărut în două sau în mai multe clasamente de genuri muzicale diferite. *Cunoscutul vals al lui Eugen Doga este un vals crossover.* **2. s. n.** Gen de muzică situat între operă și estradă. **Crossover** clasică – un stil muzical, care este un fel de sinteză, o combinație armonioasă a elementelor de muzică clasică și pop... (<https://materiale.pvgazeta.info/revista-38/crossover-clasica.html>); **3. crossovere, s. n.** Mașină de teren. Sin.: jeep. *Multe crossovere sunt mai degrabă break-uri cu suspensie mai înaltă, tracțiune 4x4 și scuturi pentru a oferi posibilități de deplasare pe teren accidentat.* ([https://ro.wikipedia.org/wiki/Crossover_\(automobil\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Crossover_(automobil)))

cyberfobie, *s. f.* [Pr.: **sáiberfobie**; < engl. **cyberphobia**.] Teamă de tehnologiile informaționale. *Persoanelor bolnave de cyberfobie le este frică sau nu sunt capabile să învețe noile tehnologii.* (https://simple-m-wikipedia-org.translate.goog/wiki/Cyberphobia?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=scorg.translate.goog/wiki/Cyberphobia?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc).

culoăre, **culóri**, *s. m.* [Din **culoare**; după fr. **couleur**.] *fig.* Strălucire, sclipire a unui lucru, a unui eveniment, situații etc. *Ei sunt echipa care vor aduce zâmbete și vor da culoare evenimentului tău, oriunde ai fi.* (<https://zugo.md/lifestyle/foto-vor-aduce-zambete-si-culoare-evenimentului-tau-cine-este-mimiada-echipa-cu-experienta-in-entertainment-in-r-moldova-si-romania/205880/lifestyle>); *Atâta culoare aduce Clounella pe străzile Chișinăului! Ne bucurăm că și-n acest an, vor fi la cel mai dulce festival din Estul Europei!* (https://www.facebook.com/klumeaevents/posts/1842939562412415/?paipv=0&eav=Afau8Q-YhVT1dD7PNYInVdMtygkUyc9_f1h0B56q3K86VljsotOYTLxght_MpzY4C4o&_rdr)

decontaminăre, **decontaminări**, *s. f.* [Din **a decontamina**.]: **cameră de decontaminare** încăpăre special amenajată în vederea eliminării agenților care au provocat o contaminare (radioactivă, chimică etc.). *Tot în acest scop am testat și montat o cameră de decontaminare chimică cu senzori automați și 8 surse de pulverizare concomitentă, ajustabile pe înălțime.* (<https://www.facebook.com/watch/?v=841594736346187>)

derapáj, **derapáje**, *s. n.* [< fr. **dérápaje**.] Schimbare defavorabilă și neprevăzută. *Acest derapaj inflaționist va trebui contrabalansat în totalitate în cursul anului viitor.* (<https://context.reverso.net/traducere/romana-engleza/derapaj>)

désktop, **désktopuri**, *s. n.* [< engl. **desktop**.] Suprafață de lucru pe calculator, vizibilă îndată ce acesta a fost deschis. *Utilizatorii pot schimba imaginea de fundal a unui desktop, personaliza pictogramele sau pot aranja desktopul în ceea ce îi atrage cel mai mult din punct de vedere estetic și funcțional.* (<https://ro.theastrologypage.com/desktop>)

a dezgheță, **dezghét**, *vb. tranz.* [Din **a dezgheța**; după engl. **unfreeze**.] (*în opoziție cu a îngheța*) (*în special fonduri bănești*) A repune în circulație (după ce o perioadă nu a fost permis să fie folosit); a face să fie din nou disponibil. *Ministrul de finanțe al guvernului interimar, Emraja Gaith, a spus agenției RTR că sumele deja dezghețate în străinătate au fost folosite pentru plata salariilor și pentru ajutorarea regiunilor care nu mai primiseră fonduri de la stat încă de la izbucnirea luptelor în februarie.* (<https://moldova.europalibera.org/a/24355643.html>)

dezghețáre, *s. f.* [Din **a dezgheța**.] Acțiunea de a dezgheța și rezultatul ei. *Talibanii i-au cerut vineri Washingtonului să răspundă „pozitiv” la apelul secretarului general al Națiunilor Unite, Antonio Guterres, pentru dezghețarea fondurilor afgane blocate după instalarea lor.* (<https://www.g4media.ro/tag/dezghetare>)

dezvoltatór, **dezvoltatóri**, *s. m.* [După **a dezvoltá** + suf. **-tor**.] Persoană care dezvoltă o afacere, o întreprindere. *Astercon-grup este unul dintre principalii*

dezvoltatori imobiliari de apartamente de pe piața din Republica Moldova, cu o experiență vastă în construcția și dezvoltarea de proiecte imobiliare rezidențiale. (<https://astercon.md/despre-noi/>.)

a dinamită, dinamitez, vb. tranz. [**< fr. dynamiter.**] A face să devină foarte dinamic. *Intensificarea schimburilor în cadrul programelor UE (...) axate pe cercetare va pregăti generațiile viitoare de cercetători europeni și va dinamita sectorul cercetării.* (<https://context.reverso.net/traducere/romana-engleza/dinamita>)

drive-in, s. n. [Pr.: **drăiv in**; **< engl. drive-in.**] Cinema, restaurant sau alt local care oferă servicii clienților fără ca aceștia să-și părăsească mașinile. *Aveți grijă unul de celălalt și așteptăm cu nerăbdare să vă vedem pentru o gamă grozavă a celor mai recente blockbustere și a unor filme retro clasice sub stele la Lunar Drive-in.* (https://lunardrive--in-com-au.translate.google/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc)

a fideliză, fidelizéz, vb. tranz. [**< fr. fideliser.**] A face să devină fidel, loial. *Pe parcursul unui an de zile proiectul VictoriaShopping s-a bucurat de succes, fiind lansat pentru a fideliza în permanență clienții și a-i ajuta să economisească, iar cumpărăturile să devină o adevărată plăcere.* (<https://context.reverso.net/traducere/romana-engleza/a+fideliza>)

fidelizare, fidelizări, s. f. [După **a fideliza.**] Acțiunea de a fideliza și rezultatul ei. *Realitatea este că una dintre cele mai mari provocări pe care le au de înfruntat brandurile constă chiar în fidelizarea clienților lor.* (<https://dwf.ro/blog/fidelizarea-clientilor-30-de-tactici-si-strategii-pentru-a-le-castiga-loialitatea/>)

flyer, flyere, s. n. [Pr.: **flăiăr**; **< fr. flyer.**] Foaie volantă cu conținut variat. *Sin.: fluturaș. Este o machetă simplă de flyer, perfectă pentru a vă prezenta modelele imprimate.* (https://www.mockupworld-co.translate.google/free/a4-flyer-mockup/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc)

glamping, s. n. [**< glamur + camping.**] Un fel de tabără de odihnă în corturi, cu diferite distracții (plimbări cu barca, cu căruța cu cai etc.). *Glampingul a devenit deosebit de popular în rândul turiștilor din secolul 21.* (https://en-m-wikipedia-org.translate.google/wiki/Glamping?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc)

hipster, hipsteri, s. m. [Pr.: **hípstăr**; **< engl. hipster.**] 1) Persoană amatoare de jazz. *În sfârșit, oamenii de știință au venit cu răspunsul la această întrebare care ne-a tot măcinat: care sunt trupele pe care le ascultă hipsterii sau ce trupe să ascult ca să fiu hipster?* (<http://muzica.metropotam.ro/articole-despre-muzica/care-sunt-trupele-pe-care-orice-hipster-trebuie-sa-le-asculte-art39683>); 2) Persoană nonconformistă, care se ține de tendințele modei, artei, diferențiindu-se prin înfățișare și comportament. *Un hipster este un om de aproximativ 30 de ani, căruia îi place să se îmbrace retro, are barbă, poartă eșarfe și se implică în activități social-culturale.* (<https://a1.ro/news/inedit/hipsterul-definitie-si-ghid-de-utilizare-id328182.html>); *Pentru a intra în categoria hipsterilor trebuie neapărat să porți ochelari de soare mari, supradimensionați.* (<https://despretot.info/hipster-dex-definitie/>)

hospice, s. n. [Pr.: **hóspis**; **< engl. hospice.**] Un fel de azil unde sunt cazați grav bolnavii care își trăiesc ultimele zile. *Din anul 2000, Fundația Hospice*

Angelus Moldova prestează servicii de îngrijiri paliative copiilor și adulților care suferă de cancer în stadii progresive sau avansate. (<https://www.facebook.com/HospiceAngelusMoldova/>)

hrănitoare, hrănitóri, s.f. [După a hrăni + suf. -toare.] Dispozitiv unde se pune hrana pentru animale. *Hrănitorele pentru păsări broiler sunt foarte utile în orice gospodărie sau fermă și pot fi manipulate foarte ușor de oricine.* (<https://tehn-ms.md/product/Hranitoare-pasari-Broiler>)

impactá, impactéz, vb. tranz. [< **impact.**] A avea impact. *Încălzirea vremii ne va impacta în sens negativ.* (<https://www.antena3.ro/actualitate/educatie/pe-cuvant-cu-ana-iorga-cu-ce-putem-inlocui-verbul-a-impacta-in-functie-de-cont>)

infórmer, infórmeri, s.m. [< engl. **informer.**] Persoană care informează. *La New York, biroul a scris o scrisoare falsă identificând unul dintre liderii Partidului Comunist, William Albertson, ca **informer** al FBI.* — *Washington Post, 1 septembrie 2021.* (https://www-merriam--webster-com.translate.goog/dictionary/informer?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc)

a instructá, instructéz, vb. tranz. [< engl. **to instruct.**] A pregăti în vederea însușirii unei profesii, unei teorii etc. *Sin.: a instrui. În timpul evenimentului, lectorul voluntar de limbă chineză, Dl Hu Yifan, a explicat originea, imaginea, cultura acestei arte, de asemenea, i-a **instructat** pe cei prezenți cum să utilizeze corect bețișoarele chinezești.* (<https://context.reverso.net/traducere/romana-engleza/instructat>)

mastodónt, mastodónți, s. m. [< fr. **mastodonte.**] Organizație sau instituție anacronică, de mari dimensiuni, cu funcționare greoaie. *Magazinele mom-and-pop pur și simplu nu pot concura cu acești **mastodonți** ai comerțului cu amănuntul.* (https://www-merriam--webster-com.translate.goog/dictionary/mastodon?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc)

móddelling, s. n. [< engl. **modelling.**] Activitatea de a poza pentru un fotograf într-o agenție de publicitate sau de a prezenta diferite colecții de îmbrăcăminte, etalându-le într-o paradă de modă. *Nu este necesar să aveți experiența de modelling sau să fi absolvit cursuri de specialitate. În cazul în care constatăm că aveți potențial de **modelling** vă contactăm într-un termen de maxim 10 zile de la depunerea candidaturii și vă invităm la un interviu/casting de evaluare la sediul nostru.* (<https://mra.ro/models/become-a-model>)

messenger, s. n. [Pr.: **mésinger**; < engl. **messenger.**] tehn. inform. Aplicație de comunicare online, care permite schimbul de mesaje scrise, audio sau video în timp real între doi sau mai mulți utilizatori. *I-am expediat documentul pe **messenger**. Din păcate, pentru traduceri în alte limbi decât cele suportate de aplicație, utilizatorii de **messenger** trebuie să preia textul într-o altă aplicație pentru traduceri.* (<https://www.go4it.ro/content/aplicatii/aplicatia-facebook-messenger-primeste-functie-de-traducere-automata-a-mesajelor>)

mopéd, mopéduri, s.n. [< engl. **moped.**] Vehicul hibrid între motocicletă și bicicletă, cu două sau trei roți, dotat cu un motor cu ardere internă, a cărui viteză maximă nu depășește 45 km/h. *Moped economic și ușor „Delta 72”: model cu motor 1P39FMA răcit cu aer în patru timpi, cu un volum de 72 cm³, o cutie de viteze*

manuală cu 4 trepte și o transmisie cu lanț, cu discuri de roți: 2.50X17 / 2.75X17 inch, cu frâne cu tambur față și spate, culoare: negru, alb, albastru și roșu. (<https://motolider.md/ro/shop/delta-72/>)

mopedist, mopediști, s. m. [**< moped + suf. -ist.**] Persoană care conduce un moped. În urma evenimentului rutier a rezultat vătămarea corporală ușoară a **mopedistului** care a fost transportat la Spitalul Județean Suceava, iar în urma consultațiilor medicale i s-a stabilit diagnosticul „traumatism gleznă stângă și mână stângă”. (<https://glasulsucevei.ro/un-mopedist-s-a-ales-cu-dosar-penal-dupa-ce-a-fost-acrosat-de-un-autoturism/>)

noncásnic, noncásnică, noncásnici, noncásnice, adj. [După **non-** + **casnic**.] Care nu consumă energie, gaze în scopuri casnice. Puterea contractată și puterea totală a receptorilor electrici, categoria de fiabilitate a alimentării cu energie electrică a consumatorului **noncasnic**, precum și alți parametri sunt stabiliți de părți în actele semnate de consumatorul **noncasnic** cu operatorul de sistem. (<https://premierenergy.md/wp-content/uploads/2021/02/Contract-de-furnizare-a-energiei-electrice-consumatorului-noncasnic>)

oligárh, oligárhi, s. m. [Din **oligarhie** (derivat regresiv).] Persoană care, prin diferite căi, își permite să dețină puterea (în stat). „**Oligarh** înseamnă puterea celor puțini”, a explicat profesorul Andrei Țăranu sensul larg al cuvântului. „Însă aici conceptul vine într-o altă conotație, e legat de **oligarhii** din Rusia, cei care au privatizat într-un mod extrem de coruptibil economia fostei Uniuni Sovietice de pe teritoriul Rusiei”. (<https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/evenimente/ce-inseamna-oligarh-cine-a-avut-dreptate-dan-voiculescu-sau-jurnalistul-263606>)

a oligarhizá, oligarhizéz, vb. tranz. [**< oligarh + suf. -iza.**] A face să devină oligarhie. Sper ca ministrul agriculturii să nu permită așa o situație în care doi producători, cu tot cu un șef cumpărat de ei, **să oligarhizeze** o ramură întreagă. (<https://www.luchianiuc.com/blog/2020/07/22/oligarhizarea-vinificatiei-moldave/>)

oligarhizáre, s.f. [Din **a oligarhiza**.] Acțiunea de a oligarhiza și rezultatul ei. Tendința contemporană spre **oligarhizare** a unui stat este cel mai clar semn de primitivism. (<https://dilemaveche.ro/sectiune/pe-ce-lume-traim/articol/tendinta-spre-oligarhizare-a-societatii-romanesti>); „**SIS** este parte dintr-un proiect de enervare a societății și de distragere a atenției societății de la cel mai important lucru care s-a întâmplat în Parlament: crearea unei majorități parlamentare de **oligarhizare** a Republicii Moldova”. (https://www.ipn.md/public/index.php/ro/stefan-gligor-esenta-actiunilor-din-parlament-este-crearea-unei-7978_1078148.html)

parajuríst, parajuriști, s. m. [După **para-** + **jurist**.] Jurist care, deși nu practică activitatea specializată de avocat, acordă asistență juridică primară locuitorilor unei comunități. **Parajurist** este o persoană care deși nu practică o activitate de avocat, poate acorda confidențial consiliere în clarificarea unor subiecte juridice și procedurale persoanelor ce solicită acest lucru. **Parajuristul** se bucură de apreciere în comunitatea locală a solicitantului. (<https://ro.wikipedia.org/wiki/Parajurist>)

pre-vétting, *s. n.* [< engl. **pre-vetting**.] *și adjectival.* Verificare, evaluare minuțioasă și transparentă a integrității unui candidat în funcția de membru al unui organ de autoadministrare în justiție (Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor etc.). *Pot fi considerați corupți judecătorii candidați la funcții în CSM, care nu au promovat pre-vettingul?* (<https://www.zdg.md/tag/pre-vetting/>); *Comisia „pre-vetting” și-a început activitatea. Ce urmează?* (<https://www.justitietransparenta.md/ru/comisia-pre-vetting-si-inceput-activitatea-ce-urmeaza-2/>)

racolator, racolatori, *s. m.* [Din **a racola** + suf. **-tor**.] Persoană care racolează pe cineva, care recrutează într-o anumită activitate (reprobabilă), ademenind prin înșelăciuni, presiuni etc. *Încă un racolator al cărașilor de droguri a fost pus în libertate.* (<https://www.monitorulsv.ro/Local/2009-09-16/Inca-un-racolator-al-carausilor-de-droguri-a-fost-pus-in-libertate>); *Alegerea lui Șor drept „racolator politic de diasporă” a fost una dintre cele mai nechibzuite opțiuni.* (https://moldova-suverana.md/article/diaspora-oponentul-lucid-al-guvernarii-abuzive_24157)

reabilită, reabilitéz, *vb. tranz.* [Din **a reabilita**; după fr. **réhabiliter**.] (*o construcție, un mobilier etc.*) A face să devină iarăși nou; a renova. *Clădirea circului din Chișinău va fi reabilitată cu finanțarea Uniunii Europene.* (https://www.ipn.md/ro/cladirea-circului-din-chisinau-va-fi-reabilitata-cu-finantarea-7967_1084818.html); *CNI va reabilita sediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.* (<https://www.cni.ro/noutati/comunicate-de-presa/-id-69-cmsid-66>)

reabilitare, reabilitări, *s. f.* [Din **a reabilita**.] Acțiunea de a reabilita și rezultatul ei. *Reabilitarea și dotarea unei clădiri din zona metropolitană Constanța în centru pentru tineret.* (www.zmc.ro/PT_Tuzla/1.Arhitectura_scrip.pdf); *Clădirea dvs. devine oarecum depășită? Poate că aceasta are un sistem de încălzire învechit, ferestre neetanșe sau practic este neizolată? Dacă toate acestea vă par cunoscute, s-ar putea să trebuiască să vă gândiți la o reabilitare a clădirii.* (<https://www.geze.ro/ro/descoperiti/subiecte/reabilitarea-cladirii>)

recreațional, recreațională, recreaționali, recreaționale, *adj.* [< engl. **recreational**.] (*despre droguri*) Care se ia ocazional, pentru relaxare. *Faza unu a lui N-7316 se manifestă ca un narcotic recreațional.* (<https://context.reverso.net/traducere/engleza-romana/recreational>); *Nu este chiar un drog recreațional.* (<https://context.reverso.net/traducere/engleza-romana/recreational>)

repórteriță, repórterițe, *s. f.* [< **reporter** + suf. **-iță**.] Femeie care culege și transmite de pe teren știri și informații; autoare de reportaje; reporteră. *Azi, prezentând știrea despre expoziția de artă japoneză, repórterița PRO TV ne spune că aceasta a fost vernisată la Muzeul de istorie.* (<https://www.facebook.com/>)

róckeriță, rókerițe, *s. f.* [< **rocker** + suf. **-iță**.] 1) Cântăreață de muzică rock. *În această perioadă Laura reușește să se impună ca prima rockeriță modernă a României, folosindu-se de talentul remarcabil, de personalitatea puternică și de frumusețea ei.* (<https://context.reverso.net/traducere/romana-engleza/rockerita>). 2) Adeptă a muzicii rock. *Îmi place să cred că undeva, în adâncul meu, am rămas o rockeriță.* (<https://context.reverso.net/traducere/romana-engleza/rockerita>)

salutabil, salutabilă, salutabili, salutabile, adj. [După **a saluta** + suf. **-bil.**] Care este salutat, acceptat cu entuziasm. *În raportul său, dna raportoare abordează îmbunătățirea aprovizionării cu energie a Europei, ceea ce este un lucru **salutabil**.* (<https://context.reverso.net/traducere/romana-engleza/salutabil>)

a secvenția, secvențiez, vb. tranz. [Din **secvență**.] A împărți în secvențe. *De asemenea, compania este în discuții preliminare pentru **a secvenția** în regim gratuit dinamica tulpinilor SARS-CoV-2 în câteva țări învecinate.* (<https://m.facebook.com/SistemulMedicalMedLife/photos/a.132806820894709/893184354856948/?type=3>)

secvențiere, s. f. [Din **a secvenția**.] Acțiunea de a secvenția și rezultatul ei. *O nouă etapă a studiului de **secvențiere** a genomului virusului SARS-CoV-2 confirmă previziunile specialiștilor noștri: tulpina britanică B.1.1.7 a substituit celelalte tulpini care circulau pe teritoriul României.* (<https://m.facebook.com/SistemulMedicalMedLife/photos/a.132806820894709/893184354856948/?type=3>)

sniper, sniperi, s. m. [Pr.: **snáipăr**; < engl. **sniper**.] Trăgător de elită, dotat cu o armă cu lunetă; lunetist. *Un **sniper** este un trăgător militar/paramilitar care atacă ținte din poziții de ascundere sau la distanțe care depășesc capacitățile de detectare ale țintei. **Sniperii** au, în general, pregătire specializată și sunt echipați cu puști de înaltă precizie și optică de mare mărire și adesea servesc și ca cercetași/observatori care furnizează informații tactice înapoi unităților sau cartierului general de comandă.* (<https://en.wikipedia.org/wiki/Sniper>)

urgentist, adj. [< fr. **urgentiste**.]: **Medic urgentist** medic care activează în cadrul serviciului medical de urgență. *Activează în cadrul spitalului din anul 2018 ca **medic urgentist** până în prezent. Categoria de calificare superioară.* (<http://srcauseni.md/index.php/medici-urgentisti/>)

vocal, vocală, vocăli, vocăle, adj. [< engl. **vocal**.] Care este insistent; care se impune. *În acești ani, cererile de vot ale femeilor au devenit din ce în ce mai **vocale**. Cred că femeile ar trebui să fie mai solidare și mai **vocale**.* (<https://www.dw.com/ro/lavinia-brani%C5%9Fte-cred-c%C4%83-femeile-ar-trebuie-s%C4%83-fie-mai-solidare-%C5%9Fi-mai-vocale/a-60200263>)

Notă: Articolul a fost realizat în cadrul proiectului de cercetare 20.80009.1606.01 *Valorificarea științifică a patrimoniului lingvistic național în contextul integrării europene*, Institutul de Filologie Română „B. P.-Hasdeu”.